

502.

Q. D. B. V. 11
DISPUTATIO THEOLOGICA INAUGURALIS,
DE

NATURA
ABSOLUTIONIS
EVANGELICAE
NOSTRORUM TEMPORUM CAUSA
INSTITUTA,

QUAM

RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO AVGVSTO,
PRINCIPE REGIO ET ELECT. HEREDE,
PRAESIDE

MARTINO CHLADENIO,
SS. THEOL. D. EJUSDEMQUE P. P. NEC NON ALUMN.
ELECT. EPHORO,

PRO LICENTIA

SUMMOS IN THEOLOGIA HONORES CONSEQUENDI

D. XVII. MART. A. O. R. M DCC XII.

HORIS ANTE ET POST MERIDIEM STATIS

DEFENDET

M. JO. CHRISTIANUS BUCKIUS,
HACTENUS ECCLESIAE TORGENSIS SYMMYSTA, NUNC EJUSD.
PASTOR PRIMARIUS AC SUPERINTENDENS
DESIGNATUS.

VITEMBERGAE, LITERIS GERDESIANIS.

DE...
DE
NATURA
ABSOLUTIONIS
EVANGELICAE
NOSTRORUM IN FORMAM CAUSA
INSTITUTA

DAVID... AVERTO

DAVID...
S. THEODORUS...
1721

Moderatore Christo!
De
Natura absolutionis Ministri
ecclesiae,
DISPUTATIO INAUGURALIS.

Qaestio non proletaria est aut inutilis, sed recte confecta multum solatii animo contentium ingenerat: *Utrum absolutio ministri Ecclesiae sit saltem declarativa & annunciativa, remissionis peccatorum divinae, an vero ipsius etiam collativa? & qualis sit influxus ministri in illum absolutionis actum, in ordine ad causam principalem? Utrum instar organicae causae saltem moralis, an vero physicae insuat effectumque producat? Utiqve vera sententia hic tenenda est, & animus ex verbo DEI informandus, ut nec in unum nec alterum latus deviet ac declinet, sed quid de ministerio, ejusque divina virtute habendum sit, sicubi confessurus illud accedat, & remissionem peccatorum suorum desideret, certo cognoscere possit. Cum vero in hoc argumento non solum quondam Fanatici varii generis veritati obviam iverint, & prius quaestio-*

stionis membrum affirmaverint; posterius affirmantibus omnibus reliquis, qui doctrinae puritatem unquam asseruerunt: verum etiam hodie nonnulli easdem Fanaticas vias terant, & se rebus Ecclesiae bene sic consulere credant: hoc equidem nobis erit satis negotii, ut argumenta ipsa expendamus, prout ea satis operose, ad aegre faciendum ecclesiae nostrae, ab autore Antibarbari P. I. p. 123. seqq. comportata & adstructa videmus. Tamen enim illa exercitioribus parum aut nihil negotii creare possint, quandoquidem vel contra Socinianos dudum hoc negotium a nostratibus confectum erat: Opus tamen est dilui, quae intermixtis tot scomatibus, (quae tamen autoribus suis relinquuntur) perperam noviter dicta & repetita sunt; & argumenta ista praeterea absque aliquo *βελτιω* invertenda erunt, ad veritatem ipsam tuendam, aliorum quoque causa, qui hoc in gravissimo fidei momento animum cupiunt habere pacatum & tranquillum: Executuri vero hoc negotium sumus per Positiones nonnullas, quibus explicationes atque argumenta subjiciemus; DEUS cujus verbum veritas est, cujusque solius gloria quaeritur, praesidio suo nos suffulciat! Amen.

POSITIO I.

*Sententia circa absolutionem Ministri Ecclesiae unica orthodoxa ac verbo DEI congrua est, quae medium tenet inter Pontificios ab una, & Reformatos, Fanaticos, Socinianos aliosque errantes, ab altera parte. Illinc evitat ac respuit absolutionem *δικαστικὴν* & judiciariam: Hinc remotam vult absolutionem *ἀνεσπρητικὴν* putatitiam, ac nulla realitate constantem, saltem ac nude *ισορικὴν*, mere annunciativam & tantum declarativam.*

Εκθεσις

Εὐαγγελίον.

§. I. Ante omnia illud utrinque in confesso esse putamus, DEUM in universo negotio salutis hominum *non absolute sed ordinate, certis mediis & organis interpositis* negotia sua agere atque suscipere, nisi quis plane verbum, Sacramenta, ac Ministerium illa dispensans, velit impudentissime eliminata, quod ne crassissimi quidem Fanatici tam violenter ac crude facere ausi sunt, ut nullum plane locum inter media, & in ordine salutis, illis concederent: Poterant enim dicta Scripturae illustrissima oculos satis ferire qualia Rom. I, 15. 16. 1. Cor. I, 21. 1. Cor. IV, 1. V, 3. 2. Cor. III, 3. 6. V, 20. multisque aliis locis occurrunt.

§. II. Conceditur praeterea illum ordinem a DEO servari *libere & absque ulla interposita coactione*, ita ut quicquid potestatis mediis ac instrumentis tribuit, ipsi soli sit & maneat *principaliter* tribuendum, atque *ab ipso dependeat*: Hinc prout salva sua *αὐτοκρατορία*, uti verbo ac Sacramentis illuminandi, regenerandi, justificandi ac renovandi vim indidit, ita & Ministris, qui illud verbum dispensant, potestatem aliquam concessit, *conferendi illud*, quod verbum & Sacramenta continent, quorsum non esse referendam saltem *regenerationem*, verum etiam ipsam *peccatorum remissionem*, *sive absolutionem*, deinceps videbimus dilucidius.

§. III. Enata est exinde distinctio jam omnibus Theologis orthodoxis recepta & heterodoxis etiam, non tamen genuino sensu usitata, inter potestatem absolvendi a peccatis *αὐτοκρατορικὴν*, quae Numinis solius est; & *διακονικὴν*, quae ministrorum est; Hae duae potestates sibi nec oppositae nec numero diversae sunt, sed est una eademque potentia, quam DEUS per ministrum suo modo cooperantem exercet, ita ut non saltem credendus sit docere verbum, praebere Sacramen-

menta, aut fructum eorum ipsis annunciare, verum sub ipsa annunciatione simul actu conferre : Ita salva subordinatione illa potentia tribuitur DEO a Petro 1. Petr. I, 5. quae tamen alio loco etiam fidei, verbo, Sacramentis, nec non ministris assignatur 2. Cor. XI, 21. XII, 9. 10. 12. 2. Cor. XIII, 3. 4.

§. IV. Si itaque remanet homini ministro potestas quaedam organica, salva illa autocratica, quae DEO competit, erit sane non externa sed itidem interna, etiam si verbum praedicatum ab extra aures feriat : Quomodo enim posset dici regenerare homines, imo salvare, nisi illa operatio, perinde ut verbi ipsius, esset interna & physica? Male itaque in Anti-Barbaro subordinatio illa sic explicatur, p. 524. *quod DEUS ductui suo interno subordinaverit ductum externum & intermedium per homines: Quasi intermedium ductus non perinde sit internus, sed externus saltem: aut quasi alius & non potius idem sit ductus quem DEUS & minister suscipiunt: feremus, si a Fanaticismo talia liberari possint.*

§. V. Neque recte formatur controversiae status in Prop. I. & II. p. ead. in I. enim dicitur: *Solus DEUS peccatorem justificat, ipsique peccata remittit*; addi debebat, potestate nimirum *αυτοκρατορικῆ* & tanquam causa principalis; Absque limitatione enim ac simpliciter, ex ipso Scripturae testimonio, non procedit. Propositio II. sic se habet: *Remissioni divinae subordinata est organica ejusdem DECLARATIO per homines ad homines: Cum tamen sic se debuisset habere: Remissioni divinae subordinata est organica ministri hominis remissio, potestate nimirum *διακορικῆ*, tanquam Causae minus principalis s. instrumentalis, & deinceps demum dispici, an illa potestas remissionis peccatorum in reali collatione, an vero nuda declaratione consistat. Jam vero mox insidiosae intruditur *declarationis* vox, tanquam jam utrinque concessum & confectum sit, remissio-*

missioni peccatorum a DEO factae nihil aliud subordinari ratione Ministri, quam declarationem illius remissionis; quod tamen falso supponitur, quando scribitur de secunda illa propositione: *Hanc non minus referre possum inter concessas, quam primam*; Siquidem nisi quis perversam in indicando inire viam velit, facile penetrabit, hoc quod caput causae est, de qua disquiritur, inter τὰ διδόμενα aut αὐτάμενα referri minime potuisse.

§. VI. Constat itaque & ex utraque parte confectum est aut saltem esse debebat, nisi plane coecutire velint οἱ ἀντιλέγοντες, potestatem remittendi peccata ministerialem simpliciter non repugnare potestati divinae, sed esse eandem, eo saltem discrimine, quod per homines exerceatur. Nunc enim pressius inquirendum, num detur moderata potestatem illam definiendi, quo injuria fiat in alterutram causam eam exercentem, aut etiam utramque. Sic enim protinus elucescit error Pontificiorum, quo injuriam causae principali inferunt, nimis in altum evecta ministeriali, eaque in *thronum judicalem* exaltata, ita ut credant juxta auspicia ac tenorem *Concilio Tridentini Sess. XIV. c. IX. anathema eum esse, qui non sibi persuadeat absolutionem Sacerdotis, quam Sacramentum dicunt, esse actionem judicalem.* Hinc tot aliae absurdae opiniones de dimensionibus peccatorum, eorumque aestimationibus, ac indictis & impositis poenitentis, seu multis, quae nonnunquam aere redimi, & indulgentia impetrari potest: in quo momento mysterium ingens Babylonicae iniquitatis repositum est, ut vel ex uno B. M. CHERMINTIO, quem non sine intimo dolore in Anti-Barbaro ad malam causam obtorto collo, & tantum non ex sepulchro reclamantem, tractum fuisse infra videbimus, satis patet, qui unus omnium illam indulgentiarum materiam ex fundamentis excusit. P. IV. Ex. Concil. Trident. Hic enim volumus illi rei immorari.

§. VII.

§. VII. Extremitas sane est haec doctrina Pontificia, quam nemo emolliverit, quomodo enim esse iudex potest, qui nec καρδιολογίας est, nec alia acta atque probata habet, quam confessionem peccatoris, quam si ad omnes circumstantias iudicis instar exigere velit, ultra muneris sui horizontem egreditur, si vero ex confesis iudicare visum i ipsi fuerit, perinde falli poterit, ac nihil tandem aliud poenae loco ipsi imponet ex lege Papali, quam satisfactionis aliquid, aut poenitentiae quam vocant, talemque absolutionem deinceps impertiet, quae instituto illi conveniens est, nimirum liberationem a poena ecclesiastica, pro illis peccatis, quae confessione enumerata sunt, reliqua enim adhuc sub reatu manere, ipsius etiam Concilii Tridentini testimonio constat. Manet itaque talis absolutio cum praecedanea Confessione auriculari tormentum conscientiae, ut infinitae DEO agenda veniant grates, quod inter reliquas fermenti portiones, etiam haec per ipsius gratiam B. LUTHERI opera fuerit abrogata, ita ut in eius & successorum Doctrina, quae cum hac judiciali & arbitraria absolutione & Conscientiarum coactione nihil plane commercii habet, quicquam desiderari nequeat. De qua re deinceps pluribus agemus. Conf. ex Reformatis JOH. DALLAEUS de *Confess. auriculari* L. I. c. VII. infra a nobis corrigendus: ex nostratibus B. LUTHERUS *Conc. de Absolutione & Sacr. Coenae* T. VIII. *Attenb.* p. 883. *seqq.*

§. VIII. Ad alterum itaque extremum ablegamur ab iis, qui in Thesi recensentur, Heterodoxis, & qui illis quasi re bene gesta adhaeret, Autore Anti Barbari: Facile siquidem est ab uno ad alterum extremum delabi, ita quidem, ut ipsimet nonnulli Pontificii, ecclesiae suae placita perosi, ad illud τὸ ἀγρον contrarium fuerint delapsi. Sic INNOCENTIUS GENTILETTUS JCTus Gallus, in Examine Concilii Tridentini, ad Canonem citatum ubi commentatur, p. 119. Canonem ali-

aliquem ex Jure Canonico petitionem refutationis loco subjungit: *Verbum DEI dimittit peccata; Sacerdos est judex* (i. e. minister, inquit glossa,) *qui quidem suum officium exhibet, at nullius potestatis jura exercet.* Vides paralogismum facile se prodentem, quasi qui judex non esse possit, & dimittere peccata instar judicis, propterea nullius potestatis jura exercere possit. Datur enim tertium, nempe *Collatio ministerialis absolutionis*, seu remissionis peccatorum, quae a confitente vera fide, sicut in nomine DEI pronuntiatur & per pronuntiationem donatur, etiam acceptatur.

§. IX. Ad illud extremum delabuntur, & ad eundem lapidem impingunt omnes Reformati, quotquot in scriptis de absolutione mentionem injecisse meminimus: ita tamen, ut nonnulli conscientia veri se torqueant, & extrema malint subterfugere, paucissimi adeo impudenter se gerant, ut aperto Marte efficaciam absolutionis ministri in totum negent, quod tamen nunc Theologi, qui Lutherani videri volebant, audacter in se suscipiunt. Ipse DALLAEUS, quanquam suae scholae hac ex parte adhaereat, interea non plane putavit abstinendum locutionibus APPLICANDI & IMPERTIENDI remissionem peccatorum, Ita L. I. c. 7. p. 38. dicit: *ministros tanquam Caduceatores ac praecones poenitentibus veniam ac remissionem peccatorum, incredulis vero ac impoentibus condemnationem ac poenam promulgare, & hanc vel illam diversis hominibus, sive publice & in genere pluribus una congregatis, sive seorsim singulis impertiri atque applicare, metu vero addidit ad postremam vocem, ut sic dicam, ne nimirum aliquid peccare videretur in suam thesin, quam defendendam semel susceperat, jus illud remittendi & retinendi peccata nihil aliud esse, quam NUDUM legatorum, nunciorum & praecorum officium.*

§. X. Ne vero intactam credamus hanc controversiam, a Reformatis puriori ecclesiae motam. Patebit infra, neminem nostratum, optimorumque Theologorum, fuisse, qui hanc ipsorum sententiam, non toto pectore fuerit detestatus; Speciminis loco vel nostrum Praedecessorem beatissimae memoriae BALTH. MEISNERUM adducimus, qui in Colleg. Adiaphoristico hunc errorem imperterrito calamo profligavit Disp. VII. Non vacat nobis excutere, quae ad eundem sonum ingeminant SPANHEMIUS, RYSSENIUS aliique, nisi quod non parum doleamus, HERM. WITSIUM, Virum suae ecclesiae non postremum, ubi in Exercitat. XXV. in Symb. Apostol. de Remissione peccatorum tractationem suscipit, satis fluctuabundum de illo argumento solatii alioquin plenissimo scripsisse, & de remissione per ministrum impetranda, ne verbo quidem mentionem iniecisse, ne forte scenae, cui inserviendum erat, aliquid nocementi inferretur. Quanto melius ac praestantius Divus Pater LUTHERUS! (cujus Scripta, utinam non ita perverterent, qui hodie veritati oblectantur!) Quum enim in Catechismo majori de illis verbis meditatur: Credo remissionem peccatorum, non diu, ut Witsius, circumvagatur cogitationibus suis, ubi sit quaerenda illa remissio, sed ad Ecclesiam & Christianitatem se confert, ubi per verbum, Sacramenta, & absolutionem, quae illic haberi possint, sperat se illam liberatiter consecuturum p. 499. seq. Recte quidem: quis enim nisi devius, ministri praedicationem, sive omnibus, sive singulis fiat, ita putet esse inanem, ut nihil remissionis peccatorum, tum lapsis, tum stantibus actu conferre possit?

§. XI. Memorabile est, Socinianos hac in parte idem cum his dicere, idem sentire: nimirum absolutionem ministri saltem esse *declarativam, annunciativam & significativam*, ac ita comparatam, ut praeter verbum DEI sibi aliquid arrogant,

gent, si homini ministri remissionem peccatorum largiri audeant. Hinc totam Confessionem privatam, non saltem auricularem, quae in Papatu est recepta, verum etiam nostrae ecclesiae solennem, pro reliquiis Papalibus venditant, tamen si non pari omnes impudentia: quod annotat B. SCHERZERUS Colleg. Anti-Socin. Disp. XCI. & CXXIV. ac conatus ipsorum animose retundit, ut alios, qui idem e nostratibus, hujus etiam Academiae, fecerunt taceamus. Imo ita certissime persuasi sumus, neminem fuisse aut esse cordatorum Doctorum unquam in nostra ecclesia, quin hanc aliasque extremitates sectantes Socinianos, imo etiam, qui illos hoc in negotio sequuntur, Arminianos, toto animo detestati fuerint, & etiamnum detestentur. Mirum quod illorum πολυθρύλλον, potestatem remitte ndi peccata, quam habuerint Apostolici morte ipsorum in coelos ad Christum rediisse, (quasi Christus non intersit ministris absolventibus in terra) non adduxerit simul inter rationes suas Autor Anti-Barbari, qui alioqui non modo tam pulchris vestigiis egregie insistit, verum etiam in effroni assertione tam perversi dogmatis coram facie Ecclesiae ea fere superat.

§. XII. Sociant se his Fanatici eorumque cohortes magno sane numero, & dum Scyllam Pontificiam evitare cupiunt, in aliud hoc extremum Charybdis instar delabuntur, & de absolutione ministri saltem annunciativa ac declarativa verba multa faciunt; & tandem eo descendunt, ut reipsa huic annunciationi nihil plane realitatis relinquunt. Ita Valent. Weigelius P. II. Postill. in Homil. D. Quasimodog: Die von Menschen erwehlet oder gesandt seyn / bringen keinen heiligen Geist mit sich / ihy absolviren und Predigen ist nichts! Nihil in ore ac scriptis eorum omnium frequentius, quam exaggeratio inefficaciae ministerii, suggillatio confessionis privatae, & quae ad eam pertinet, absolutionis; ita ut inter fundamenta

Theologiae Fanaticae contentum ministerii ex merito refert NICOL. HUNNIUS de Princip. Theol. Fanat. C. III. p. 25. Mireris vero, quod alia via quae postica velut est, cum Papismo rursus se jungant, dum ex confessione priuata sicubi eam admittant, merum tormentum & carnificinam conscientiae faciunt, hominesque antequam absolutionem impertiant, ad cavenda aliqua, nonnunquam prorsus indifferentia, aut plane ejuranda adigunt. Quem tamen parallelismum Papismi & Enthusiasmi, qui in aliis etiam momentis se conspicuum reddit, ductu Verbi DEI propediem fusius oculis lectorum ac iudicio sistemus.

POSITIO II.

Est vero illa media tutissimaque verboque DEI consona sententia, quae in nostra ecclesia constanter servatur, gaudere ministros verbi influxu, in remissionem peccatorum auditoribus impertiendam, reali, effectivo & physico, atque sic absolutionem ipsorum esse exhibitivam, realiter promissi benefici applicativam, & collativam, ita ut consideratio organi non potestatem evertat, sed potius stabiliat.

Εκθ:

§. I. Positam inter duas extremitates sententiam orthodoxam & unice veram esse patebit ex sequentibus. Limitationes quas ob statum causae formandum, & dilucidandum adposuimus cum aliis orthodoxis, non sunt cerebri humani inventa, sed ex ipsa analogia fidei, quam Scriptura suppeditat, ac doctrinae hujus natura, fluunt. Falso itaque Autor Anti-Barbari errorum appendices veritati adjunctos putat; Nam

Nam sicut adversariis licet uti voce nude *declarativae* absolutionis, quod alterum extremum est, ita licebit nobis adhibere vocem *Collativae*, ad distingvendo nos ab illis, & exprimendam veram naturam & constitutionem absolutionis.

§. II. Qua itaque fronte ea, quae invicem contradistingvuntur & directe opponuntur, mutuo permiscere ac confundere potuerit, non videmus. Verba sunt: *Quid vero Collatio (si quis eam abusive ita vocare vellet) instrumentalis sive ministerialis & vicaria est aliud, quam declaratio? Nam simulac voci Collationis ac effectiois additur vox ministerialis & vicaria, eo ipso statim ea restringitur ad sensum declarativum, ipso collationis honore soli principi DEO reservato. Nec vero per se idem esse aliquid declarare ac conferre, effectivae, ipse probe intelligit, qui doctrinam orthodoxam & quidem tanto inaudito molimine aggreditur; cur itaque ea Lectoris confundendi gratia permiscet? Nec etiam addita vox ministerialis ac vicaria, evertit propterea naturam genuinam vocis Collationis atque effectus, ita ut deinceps abusive saltem sic dicatur: patebit enim infra, sicut non abusive Apostolus regenerat renovatque, ita eum non abusive, sed revera, conferre remissionem peccatorum. Uti itaque concedere possumus collationem esse simul declarationem, ita concedi salva veritate nequit, esse nihil aliud quam declarationem, vel ut exprimitur eodem loco, tantum declarationem: Esse vero aliquid declarationem simpliciter & cum sensu exclusivo, inter se quid differant, quis non animadvertit? Cui itaque bono servire debebat, (obtestamur autorem,) hanc veritatem coelestem sic studio intricare?*

§. III. Propter has dissentientium strophas, quibus videri volunt nobiscum loqui, non vero sentire deprehenduntur, sequentibus distinctionibus rem explanare tum veteres ex nostratibus coacti fuerunt, tum nos ipsi cogimur, ut post illam

priorem, inter potestatem remittendi peccata *αυτοκρατορικὴν*, sive *absolutam*, quae DEI solius est: *δικαστικὴν* sive *judiciariam*, quam & nos ipsi supra remoram voluimus, Pontificii vero sibi vindicant: & *οργανικὴν*, *διανοικὴν*, *legatariam*, instrumentalem, & ministerialem, quam nos assignamus Ministris Ecclesiae; alias etiam adhibeamus, quae hujus diaconiae, legationis, & instrumenti, seu ministerii naturam recte repraesentent, & sententiam nostram ab adversariorum mente secernant. Non male eos habere poterit vox *Potestatis*, hoc enim modo mitigata, ut nobis sit dependens, spiritualis, ministerialis, organica, certis legibus determinata, nihil in se habet, quod bilem movere possit, cum plane biblica sit, nisi quis omnem frontem deposuerit, & ministro verbi nihil praeter alios homines, aut a DEO, aut ab ecclesia demandatum, & ad expediendum concreditum fuisse putet.

§. IV. Solemus etiam voce *influxus* uti, ad describendam naturam causae tum principalis tum ministerialis, ad remissionem peccatorum concurrentium: Utrique enim influxum tribuimus in effectum producendum & gignendum, eo tamen ordine & proportione, qua inter causas illas fieri par est. Utrique tribuimus influxum *verum* atque *realem*, ita quidem, ut secernamus imaginarium ac mere verbalem: Tamen si enim per verbum praedicatum fiat, rem ipsam tamen verbo comprehensam & oblatam conferri a ministro statuimus. Tribuimus porro utrique influxum *physicum*, non qua supernaturali contradistinguitur, sed qua opponitur *moralis*, utpote qui neque de DEO nos convertente, neque de verbo ejus & Sacramentis, neque etiam de verbi ministro praedicari recte potest, uti quidem mallent Fanatici, qui *ῥὸ* monere, svadere, rogare, mandare, remittere, regenerare Ministrorum verbi, pro talibus actionibus mere moralibus habeant, ex quibus effectus revera non fluat, sed quodam-

dammmodo saltem ipsis imputetur; quos tamen vel unum dictum Paulinum refutaverit, quo Timotheus aliique ministri dicuntur auditores vere ac realiter facere salvos. 1. Tim. IV, 16. ut alia oracula hic taceamus.

§. V. Absolutionem quando *exhibitivam* facimus, *nude significativae* eam opponimus. Haec enim est nudorum verborum expositio, nihil rei simul praestans, sed rem jam collatam aut conferendam adhuc saltem nuncians. Hoc volunt adversarii, fanaticismum sic incrustantes. Nisi enim minister per verbi praedicationem conferat remissionem peccatorum, DEVS illam conferat homini poenitenti immediate, necesse est; Atqui DEVM nobiscum immediate agere velle falsum est: Ad quid enim verbum & ministerium? Si hoc: cur actio absolutoria ministro denegatur, qui tamen in ordine causarum se habet, & aut revera simul influit in effectum, aut causae nomen plane non meretur? Dicimus itaque id, quod per verbi praedicationem auditoribus sive publice sive privatim offertur, non solum annunciari, & significari, verum etiam exhiberi & donari.

§. VI. Diximus realiter applicativam. Ludunt enim qui veritatem impugnant, & verbalem saltem applicationem promissionum divinarum intelligunt. Falluntur vero ac fallunt. Verbalem esse concedimus, si vocem de medio intelligis & lance velut, in qua Deus bona promissa hominibus offert. Verbum enim currus est, quo utitur ad adventum suum celebrandum. *Mere verbalem* negamus, repugnat enim natura verbi, quod nunquam sine virtute est: Si hoc: absolutio illa ministri erit realiter applicativa, & per ipsum verbum praedicatum promissorum bonorum traditiva.

§. VII. Diximus collativam, eodem sensu quo nominavimus applicativam, quatenus non opponitur *declarativae in se*, ipsa enim collatio remissionis per declarationem seu praedica-

ditionem instituitur, sed *declarativae cum adjecto*, quatenus NUDE aut NONNISI *declarativa* dicitur, ab adversariis. Sicut enim Deus ipse homines convertit non absolute, sed per voluntatis suae declarationem seu praedicationem, quae tamen simul offert, confert & obsignat rem declaratam: Ita ministrum verbi, cujus ore haec declaratio instituitur, nihil circa ipsam collationem, sed nudam declarationem habere negotii, negamus.

§. VIII. Hinc facile intelligitur porro, quod, quando inter nostrates nonnulli voces *declarandi, annunciandi, applicandi* sine adjecto adhibuerunt, nequaquam voluerint sensu exclusivo eas aut capere ipsi, aut capi a quoquam, & sic mentem ipsorum foedissima ratione perverti; sed aut ipsis cum Pontificiis res fuit, ubi illas voces iudicio ipsorum arbitrario, quod adscribunt ministro ecclesiae, praecipue Episcopis & Papae, directe opponere voluerunt, aut etiam naturam absolutionis a medio describere animum induxerunt, quod est expositio & annunciatio voluntatis divinae, in verbo patefactae, idque extra pugnam cum Fanaticis aliisque constituti; longe enim aliud esse, si quis dixerit absolutionem esse annunciationem, & si dixerit esse nonnisi annunciationem aut declarationem verbalem ipsam remissionem non conferentem. Prius dixerunt pii confessores: Alterum constanter sunt detestati.

§. IX. Ita quando ministrum hic agere tanquam organum dicimus, idemque omnes recte sentientes jam olim dixerunt, quis asseret cum fanaticis adversariis, instrumentum illud esse *ἀεργον*, & non potius *ἐνεργητικόν*, imo *ἐνεργές*, quod non modo *potestatem & facultatem* habet agendi, verum etiam *actu* operatur & agit? quid vero est quaeso, quod agit? Numne saltem ista intelligenda actio, qua os aperit, labia dilatatur, proloquitur, manus imponit? quis credat istud?

Ita-

Itaque plura agit? quænam? ipsam sane peccatorum remissionem confert & largitur, alias actiones & operationes prorsus ignoramus. Causæ sunt in promptu, distincta enim longissime sunt Instrumenta *ἀσυνδύασα*, separata sive sibi relicta, & *συνδεδασμένα*, unita, & conjuncta cum causa principali. Impudentissimus sit qui ministrum in actione ministeriali constitutum ex posteriorum serie excludat: Tutissimum enim est ordinationem divinam hic attendere, & non curiosis oculis lustrare ministrum, sed eum, cujus partes agit, ejusque nomine, vi atque auspicio instructus non mera aut nuda verba pronunciat, ac confitentem ad Christum remittit, (hoc enim quemlibet Christianum facere posse quis non videt?) sed quod dispensandum ipsi tanquam Oeconomo commissum datumque est, peccatori pœnitenti, aut pœnitentiam suam statumque animæ exponenti, impertitur.

§. X. Obsignamus hanc positionem, antequam ad rationes excutiendas nos conferamus, ut videant Adversarii non novam esse hodiernæ cathedræ nostræ doctrinam, & irasci tandem desinant, verbis B. HULSEMANNI, viri eo judicii robore præditi, ut solitus fuerit, antequam aliquid scriberet, calamum in mentem intingere, ac probe deliberare: *Dicimus*, ita scribit Praelæct. F. C. Art. X. p. 330. *quam vere & proprie Sacerdos conferendo baptismum abluita peccatis, porrigendo panem benedictum porrigit Corpus Christi, non sola significatione ablutionis a solo Christo factæ, neque sola significatione porrectionis in Eucharistia per solum Christum factæ: Ita absolvit quaque non per NUDAM annunciationem & significationem absolutionis a solo Christo factæ, sed per VERAM & REALEM OPERATIONEM causæ subordinatæ & mediæ a Christo institutæ, quo sensu Pastores & se & suos auditores dicuntur facere salvos sive salvare i. Tim. IV, 16. Quemadmodum & Judex oppidanus vel paganus, non alia jurisdictione gaudens, quam*

C

acce-

accepit a superiori, vere tamen cognoscit, judicat, absolvit damnat. Quibus verbis B. HULSEMANNI an vero Autoris Anti-Barbari assertis Fanaticis : *Organicam seu Diaconicam hanc remissionem declarationem nequaquam extendendam esse ad ipsam collationem: seu Organicam remissionem non esse collativam, secundum genuinum scripturae sensum, sed tantum declarativam, consistentem in speciali evangelii annunciatione & applicatione, debeat ac malit subscribere Vir sobrius, non diu haesitabit. Unde enim evincet remissionem peccatorum non esse ipsam annunciationem seu applicationem promissionum & quidem realem ad singulare aliquod individuum?*

POSITIO III.

Non infringit sed firmat potius hanc veritatem I. consideratio pia & attenta attributi & honoris divini.

ΕΨ:

§. I. Dum argumenta adversus veritatem militantia examinamus, praestabit ea simul ad veritatem adstruendam eo majori robore adhibere, quo magis ea unica est, & omnia ipsi sponte non coacte serviunt. Una enim est analogia fidei & articulorum cohaesio, ita ut illa laxata, male quoque argumenta respondeant rei ad defendendum perperam susceptae. Lustrabimus itaque exercitum hostilem, τὰ ὀχυρώματα, λογισμῶς, & ὑψώματα ἐπαρόμενα κατὰ τῆς γνώσεως τῆς θεῆς, 2. Cor. X, 5. quibus eum oportebat esse instructum qui quatuor cum primis Articulis fidei nostrae, de illuminatione, Justificatione, Confessione sive absolutione & Sacramentis, bellum tam atrox, prohi dolor! indicturus erat.

§. II. Non itaque infringit positionem ecclesiae nostrae primum momentum ex adverso nobis collocatum ab attributo & honore DEI petito : *Solius DEI est, dona gratiae reipsa*

re ipsa conferre, seu dare atque exhibere. Quem honorem qui sibi tribuit, sibi vindicat aliquam divinitatis participationem. Id quod sacrilegium est. Si ex ingenio talia scripserit, solus culpam gravissimi peccati ferret, quod si cavillationem dixerimus mitiori forte nomine compellabimus. Nunc ubi pene iisdem verbis causam hanc pessimam defendere ausi sunt Reformati a MEISNERO Lib. cit. p. 128. & Sociniani SCHERZERO L. c. p. 1091. refutati, dividatur equidem portio culpae inter eum, illosque a quibus haec didicit, interea duplicatur culpa, cum non vereatur argumentum dudum profligatum coram facie ecclesiae in tanta luce evangelii adversus veritatem caelestem recoquere, & matri suae objicere: si solius DEI est absque ullo respectu, dona gratiae conferre, cui bono quaeso verbum DEI, Sacramenta, fides, ministerium? dixerit, esse illa *media & organa*? Recte: Erit itaque respectus aliquis ac *œcis* mutua inter *causam principalem & organica* sive *mediam*, quae efficit, ut non sine limitatione Syllogismi major propositio admitti possit: legimus enim in Scriptura *DEUM Salvare, verbum salvare, fidem salvare, Ministerium salvare, Sacramenta salvare.* Apparet enim quodlibet horum facere istud & salutem operari in suo genere ac ordine.

§. III. Non itaque sacrilegus erit, aut honorem DEI violabit, qui ut supra jam dictum, causae principali tribuat actum remittendi, & eandem etiam tribuat causae instrumentali. Actio enim remittendi DEI & ministri numero una est, & tametsi ipse ad hanc ministerialem non sit simpliciter alligatus, ac saepe sine ministro peccata remittat, placuit tamen ipsi, ministri ecclesiae remissionem pro sua agnoscere atque declarare, Joh. XX, 23. Atque sic cadet sacrilegium in illos, qui ministrum verbi in solium DEI collocant, & ex serie causarum organicarum eximunt. Quo tamen sic

posito minor propositio seu assumptio omnino negatur, quae asserit, quod apud nos ministris ecclesiae divinitatis participatio tribuatur: ubi tamen rursus luditur hac phrasi: Si enim organica & oeconomica participatio divinitatis intelligatur, qua minister assistentem aut etiam inhabitantem Spiritum S. habeat & qui per ipsum, in ipso & cum ipso operatur, nihil est absurdi illam tribuere ipsi, si vero de DEI essentiali participatione sermo sit, detestamur illam & Fanaticis relinquimus, utpote quibus frequenter in ore esse solet. In reliquum remittimus lectorem ad loca Theologorum nostrorum antea allata.

§. IV. Firmat vero potius hoc argumentum positionem Orthodoxam. Etenim tot dicta Scripturae disertissima extant, quae declarant honorem ministro exhibitum, qua organo divinae expeditionis, DEUM ipsum sibi acceptum referre, quomodo itaque sic laedi possit? Quid manifestius est locis Matth. X, 40. Luc. X, 16. Joh. XIII, 20.

Deinceps 2) cum visum sit Numini per conciones Ministrorum homines salvare, regenerare, ac reconciliare seculum, & sic honorem suum & gloriam promovere & amplificare, quae causa sit, cur non honor ejus eo magis promoveatur, quando remissio peccatorum ductu Scripturae ipsis assignatur, minime apprehendimus. Conf. 2. Cor. V, 19, 20.

Tandem 3) non credimus quenquam fore tam absurdum, ut ministrum pro DEO adoret, tametsi certo ac recte quidem, persuasus sit ex verbo DEI, se ab ipso revera remissionem peccatorum accipere, quandoquidem facile vel simplicissimus intelligit discrimen inter potestatem principalem & subdelegatam, unde quoque

4) Si vel maxime in hac re quis cespitet atque fluctuet, Minister quilibet in absolute impertienda instructus est, ut addat se remissionem peccatorum dare ac conferre

ferre confitenti, non suo sed DEI nomine, jussu atque auctoritate, ad quam colendam & venerandam sic ablegatur, & omnis idololatria evitatur.

POSITIO IV.

Non infringit sed firmat potius hanc veritatem II. Consideratio sobria conditionis in homine remittente.

E' n. 9.

§. I. Intricatissime hic proceditur ab Autore Antip. p. 525. *Homo est tantum instrumentum, de quo valet haec regula hermeneutica, Talia sunt praedicata qualia permittuntur esse a suis subjectis, sive natura & conditio subjecti explicat naturam ac sensum praedicati. Jam subjectum est NUDUS & INOPS HOMO, qui sine idololatria ebebi non potest ultra nobilitatem, naturam & conditionem INSTRUMENTI AC MINISTRI.* Si vim argumenti respicias, prodebet facile mens argumentantis: Objicitur enim: quisquis sit nudus & inops homo, eum omnino non ultra instrumenti ac ministri dignitatem debere extolli: ac subsumitur de ministro ecclesiae. Quis vero unquam non concessit id, quod tandem injungit hujus propositionis Conclusio emergens? Quis unquam Orthodoxorum ultra instrumenti ac ministri nobilitatem & conditionem hanc evectam cupit? Probandum sane erat absolutionem collativam id intendere! Cum nihil aliud quaeramus, quam ne organi illius divinitus ordinati, vis & *ἐνεργεια* in absolutione imminuatur atque elevetur, sicut enim minister ultra sphaeram suam non est tollendus, ita etiam in contemptum Divini Numinis, cujus minister est, non est deprimendus. Hoc vero fit satis atrociter, quando stylo minime spiritui sancto recepto asseritur: Subjectum absolvens esse NUDUM & INOPEM hominem. Negamus sane hanc assumptionem; Scriptura

ptura longe aliter rem exprimit 1. Cor. IV, 1. 2. Cor. IV, 1. ubi humillimus Apostolus equidem se non obliviscitur esse hominem, non tamen NUDUM & INOPEM hominem se esse dicit, sed oconomum Dei se vult haberi, faterur sibi divina misericordia obtigisse sanctum divinissimumque munus: Estne hoc esse NUDUM & INOPEM hominem? quid abjectius de ministro verbi dici poterat?

§. II. Non itaque infringit haec objectio sententiam Orthodoxam, si enim objicitur: *minister est instrumentum!* dictum est supra, quod instrumentum tale Dei sit *σύνεργον* ipsius, non ut mera tuba, per quam aliunde flatur, sed etiam minister ipse buccinans est. Objiciatur: Est NUDUS & INOPS homo? Respondet pro nobis Apostolus: in illo FRAGILI VASE thesaurum incredibilem, & pondere immensum recondi, & per divinam potentiam ibi reponi ac conservari; quid vero hic aliud est, quam gratia Dei illuminatio, conversio, & ipsissima remissio peccatorum, quae cum conversione indivulso nexu conjuncta est: ut nullo negotio ex 2. Cor. IV, 6. 7. ad oculum patere potest. Si objiciatur: *homo sine idololatria sic crebi non potest!* sciamus, non nostrum esse aut everhere ministrum, sed jacet ante oculos divina ordinatio & cohonestatio ministerii, in qua secure acquiescimus. Novit Deus optime, quid sit idololatria; ut itaque verbum & Sacramenta amamus, colimus absque idololatria, cum Dei mysteria sint, ita absque idololatria tribuitur ministro ipsa collatio remissio peccatorum, cum Dei dispensator in domo ipsius sit, nobis vel non advertentibus aut aestimantibus. *Equidem minister non est ALIQUID* 1. Cor. III, 7. *scilicet τὸ μέγα τί, sicut Simon Magus, λέγων εἶναι τὰ ἐαυτὸν μέγα.* Act. VIII, 10. *est tamen ALIQUIS in τὰς divina* 1. Corinch. III, 5. Haec verba B. Dannhaueri sufficiunt ad Paralogismum hunc, quem in Hodomor. Calv. Phant. X. p. 305. fusius refutat, nerveose retundendum.

§. III.

§. III. Firmatur vero hoc argumento adversariorum sententia Orthodoxa mirum in modum 1. quia Spiritus S. ubique de ministro verbi & ministerio sermo instituitur, magnis elogiis, & praeclaris ubique interpositis expressionibus loquitur, quae non spectare possunt ad nudam declarationem & annunciationem remissionis jam factae, sed ipsam etiam ejus collationem. Ita ubi pedes nunciorum amabiles dicuntur, Eccl. LII, 7. & nihil praeter annunciationem istis tribui videbatur, nihilominus realis collatio simul describitur, qualis est enim oratio antecedanea, quando exclamat Propheta: *Surge Zion ex compedibus, quibus cincta fuisti, & quae sequuntur, quam absolutoria?* 2. quia Apostolus ipse tametsi humillimus, ubi tamen de potestate muneris sui pronunciare debet, magnifice atque gloriose de ea sentit, non sua sed Dei mittentis causa. Sic Rom. XI, 13, 14. non dissimulat se ideo gloriari de munere Apostolico sibi concessio, ut noverint quod ab illo possint *salvari*, quidni etiam *remissionem impetrare?* qualia loca innumera occurrunt. 3. quia nusquam minister est spectandus in actione ministeriali extra Spiritus S. assistentiam & cooperationem, sed cum illa, *Atque haec est συνέργεια* cujus respectu ministri Dei *σύνεργοι* dicuntur, ita ut *ἐνέργεια* organi propter accedentem causae principalis conjunctissimam cooperationem & elevationem, concurrat ad commune *καταθέσμενα* producendum, quod vere effectus divinus est, ita ut Spiritus S. communicet virtutem manui & ori ministri, ut non sit communis balneator vel buccinator, sed ut ministri sint illi *δι' ὧν* per quos homines credunt, ut ab ipsis effectus, seu fundamentum Christus ipse ponatur, seu aliquid super aedificetur, divinos effectus producatur, ad extruendum scilicet templum cujus perfectio in ipso coelo est. Ita Lyserus Syst. p. 116. scribit, & quod generatim hic loquitur, de absolutectione vult deinde intellectum p. 131. Addemus verba B. Lectoris

ris causa: *Isle ergo effectus ministerii est, dicta illa omnia (nimirum conversionem &c.) non SIGNIFICATIVE, sed EFFECTIVE, vere & realiter, ministerialiter tamen & ὀργανῶς producere, ita tamen, ut ex communi operatione Spiritus S. & ministri id fiat. Effectus 3. sunt I. Conversio, II. ABSOLUTIO, ut accipiant homines remissionem peccatorum, ubi itidem divinus hic effectus ministro convenit, ut non tantum INDICET minister, quid in coelis peragatur, quod ibi sint remissa peccata, sed EFFECTIVE in terris remittat, ita ut & in coelis sint remissa. Sic ergo in justificatione ejusdemque continuatione itidem minister ὀργανῶς agit. Tertius effectus aeternam salutem concernit &c. Hactenus B. LYSERUS, in cujus verbis & nos acquiescimus, & acquiescere alios posse certissimi sumus, nisi spiritus vertiginis eos abriperit. Sed pergendum est ad reliqua.*

POSITIO V.

*Non infringit, sed firmat sententiam nostram
III. Consideratio sobria naturae legatorum seu
nunciorum.*

Εὐθεσί.

§. I. Mirum fane ad talia descendere veritatis inimicos. *Officium nunciorum non extenditur ultra annunciationem, declarationem & confirmationem voluntatis, quam annunciandam mandavit princeps. Jam si quod beneficium conferatur a principe in subditum per ministrum h. e. si poenam promeritam ipsi condonet, eumque in gratiam recipiat: Voluntas principis est collativa, ministri ministerium tantum & organicum & declarativum. Ita firmatur objectio p. 256. Talia quae hic coacervantur, recitare atque revolvere pene nos pigaret, nisi publico emolumento aliquid dandum existimaremus. Falso praesupponitur officium legatorum non extendi ultra annunciationem, & declarationem, nimirum oralem &*

ver-

verbalem, de qua est sermo. Quidsi enim legatus Regi alteri aut Principi sponsam adducat, aut sponsae vicissim munera splendida adferat, nonne haec est realis collatio? quae annunciationem non excludit, sed secum potius fert. quid si Legatus inter subditos munera aut spolia Principis nomine distribuatur, nonne est illa *actualis collatio*, quam ipse & per ipsum simul Princeps perficit? In his, non vero in sola revelatione & annunciatione voluntatis Principis erat tertium comparationis petendum: Haec enim operatio moralis, illa vero collatio physica est, perinde ut supra diximus certo respectu absolutionem ministri talem esse. Quis enim dicat legatum saltem annunciare voluntatem Principis, ubi ipsi data est potestas, loco ipsius contrahere matrimonium, foedera ferre, pacem concludere aliaque expedire, quae realia sunt, & potestatem intrinsecam praesupponunt, tamen illa sit & maneat organica & ministerialis.

§. II. Non itaque infringit hoc argumentum veritatem nostram: Audiamus vel B. MEISNERI verba qui dudum telum hoc ante nos obtusum reddidit, ut pudere quenquam debeat cum primis in ecclesia nostra natum & educatum, illo iustructum in aciem prodire: *Bardus profecto esset, qui legatum principis plenariam in re aliquam agendi potestatem habentem non adiret, & ut eam, quam ex indultu Principis habet potestatem exerceret, non rogaret, si praesertim sciret, principem nulla alia ratione ipsi auxiliatrices manus praebiturum. Quid hic culpabunt adversarii? Ita nos cum ipso ex Colleg. Adiaphorist. p. 129.*

§. III. Firmat vero potius hoc argumentum Thesis nostram. 1) enim ex jam dictis patet, Legatorum non unum genus aut classem dari, notissimum enim est, quosdam esse saltem, ut sic dicam, recitativos voluntatis herilis, quosdam simul explanativos illius voluntatis, quosdam vero etiam esse praeterea

D

colla-

collativos rerum istarum, de quibus ex voluntate heri erat paciscendum; posteriori ordine gaudent ministri Ecclesiae.

2.) Probari hoc potest ex omnibus nominibus quibus insignitur ministerium aut ministri ipsi, quibusque vis collativa simul denotatur. Nec causa ulla est, cur dicamus cum adversariis, cum exempli causa operarii Numinis appellantur, id solum esse operandi genus, quando ejus voluntatem annunciant, quasi illa annunciatio nihil aliud sit quam ad summam quaedam svasio moralis, & non potius divina salvandi virtus.

3.) Patet hoc praeterea ex illustri delegatione cum plenaria potestate remittendi peccata poenitentibus, Joh. XX, 23. qui locus sane classicus est, & sedes doctrinae totius, ut mox liquidius patebit.

POSITIO VI.

Non infringit, sed firmat potius hanc veritatem.

IV. Consideratio formae contrariae ligationis.

Eⁿ9:

§. I. Haec nequaquam est effectiva sed tantum declaratoria. Nam peccatorum reatus est, qui hominem ligat, ac DEI judicio reddit obnoxium. Unde qui peccata & eorum reatum non efficit & confert, ille nec efficit & confert ligationem, sed hanc tantum pronunciat, manifestat, declarat, ita ut qui ligatus jam erat, se tamen pro ligato non agnoscat, nunc se habeat ipsum, ac ab aliis habeatur pro ligato. His verbis in suam causam vertit hoc argumentum, qui veritati semel obviam ire coepit. Mirum vero, quam se ipsam falsa doctrina deserat: nec enim a natura ligationis per omnia licebit argumentum ducere ad naturam remissionis seu absolutionis, cum illa secum ferat aliquid privativi, haec vero positivi, quorum non una eademque ratio est. Interea ponamus tantisper firmiter posse a ligationis modo

modo ad modum λύσις, seu absolutionis concludi: sane non evincitur id quod evinci volebar. Falsum enim est ministrum ligationem saltem pronunciare ac declarare, siquidem quicquid etiam Lightfootus, aut qui eum novaturienti animo sequuntur, sub hac voce quaerat, aliud nihil innuit, quam peccata non remittere impenitenti, adeoque priuare eum absolutione, & actum istius oppositum committere, qui est per legalem maledictionem tenere hominem constrictum ac convictum; hinc παράκλησις vox servitoris est κερταίν, Joh. XX, 23. id est, ita tenere vincitum peccatorem, & velut compedibus ligatum, imo tradere eum Satanae, ut sub damnatione ac ira DEI nisi resipiscat, ipsi manendum ac pereundum sit. Nihil itaque quam quod damnosum est sententiae aduersae, exinde fluit.

§. II. Roboratur itaque potius sententia nostra per considerationem ligationis. Uno argumento sumus contenti. Reformati enim plerique in publicis saltem peccatis, earumque publica remissione, aut etiam correctione, talem realitatem concedunt, ubi excommunicatione quadam opus esse videbatur. Hic fatentur ministrum exercere posse quandam activitatem, ac potestatem, quam vero privata delicta remittentibus denegare audent. Autor Anti-Barbari perinde sensum colativum & realem valere dicit in remissione peccatorum, cum graviore scandalo adversus ipsam ecclesiam commissorum, ubi nomine ecclesiae ex societate impenitentem ejiciat p. 533. Atqui hic non agimus de iis quae minister verbi ecclesiae nomine facit, sed quae in nomine DEI agit ac suscipit. Et quid prohibet, quo minus, si quaedam peccata extantiora Ecclesiae nomine sine ejus dedecore ac praesudicio potest ligare & remittere actualiter & realiter, id etiam in omnibus possit facere nomine DEI ejusque jussu & auspicio? Nihil videmus impedimenti.

§. III. Hinc B. HULSEMANNUS, (& nos cum ipso,) retorquet argumentum in adversarios: *Etenim, inquit, si in delictis publicis & publice delinquentibus ligandis Sacerdotes revera ligant, & sunt proxima causa ligationis tanquam ministri, & causa subordinata causae principali sive DEO principaliter liganti impenitentem, non possunt effugere Calviniani, quia sacerdotem fateantur esse causam proximam & realem correlati oppositi, quod dicitur absolutio: Quod autem concedunt de influxu sacerdotis in colligationem & solutionem publicorum peccatorum, id necesse est ut concedant de influxu in colligationem & solutionem privatorum peccatorum, quia accidens illud loci non potest variare aut mutare qualitatem aut potestatem ministri ecclesiastici.* L. C. p. 531. Verba Viri beati & cordati maluimus ipsa afferre, ut de tota re eo melius legentibus ac considerantibus constaret.

POSITIO VII.

Non infringit sed firmat potius veritatem nostram V. Consideratio genuina status confessorum.

¶:

§. I. Argumentum sic ducitur: *In consentibus momentum regenerationis aut antecessit aut sequitur absolutionem. Si antecessit, per absolutionem potest quidem declarari, sed nequaquam conferrri, quod jam collatum fuit, si sequitur, aut si plane non sequitur, nec absolutio citra ejus, qui absolvitur, conversionem potest esse remissionis collativa.* p. 516. Mirum vero genus computandi ea quae coram oculis solius DEI in corde humano geruntur. Ponamus absolutionem sequi regenerationem aut conversionem, atque habere sic conversum remissionem in coelis, quidni de novo conferrri possit, quod jam collatum fuit? Eodem enim jure dici posset ne declaratione quidem opus esse, ad quid enim necessaria, ubi remissio jam coelitus impe-

impetrata? Videt itaque quisquis veritati reluctatur, connexionem sibi desiderari, nam conferuntur & alia fidelibus, quae jam collata erant; ita *Gratia DEI habentibus* datur Luc. XIX, 26. *Illuminatio illuminatis* conceditur Pf. XIII. 4. Eph. I, 15. 17. Ita *Electis* datur *gratia* & pax. i. Theff. I, 1, 4. qualia multa in Scriptura occurrunt, ut hinc intelligamus, posse fidelem habere *remissionem in Coelis*, cui nihilominus a ministro numinis auspicio rursus *conferatur in terris*.

§. II. Atqui, pergit obiectio, quid si *plane non sequitur conversionis momentum? Et sic absolutio iterum non potest esse collativa*. Incongruum vero genus concludendi est ab incapacitate hominis absolvendi ad absolutionis naturam: Potest haec esse & manere in se collativa, si vel maxime subjectum absolvendum seu confitens in statu *ληψέως* non sit, & illam collationem sibi applicari nolit. Nam incredulitas hominum DEI promissionem & ministerii absolventis vim atque efficaciam tollere poterit? Absit! Rom. III, 3. Reliqua quae hic interferuntur ad computanda momenta regenerationis, Fanaticismum sapiunt, nam ipsa etiam absolutio ministri, cujus prior & immediatus actus in praedicatione seu annunciatione consistit, hominem confitentem ex statu irrogeniti in conditionem hominis renati translocare potest: Ita ut oblatio remissionis praecedat fidem, actualis collatio eam insequatur. Utrumque una & individua actione absolutionis fieri potest.

§. III. Roborat vero & hoc argumentum nostram causam mirum in modum. Aut enim conversus ad confessionem accedit, aut irrogenitus; si prius, eo magis collativa absolutione opus habet, quo magis anxie eam desideravit in confessione serio quaesivit. Novit enim regenitus & ex verbo DEI eruditus intelligit, quantum bonum DEVS in voce ministri absolventis: *θάρασε τέκνον!* reposuerit, hinc sola annunciatione animus ejus haudquaquam acquiescet,
D 3 si po-

si posterius, pauper ille est & egenus ac inops onustusque peccatis accedit, non itaque sufficiet sola annunciatio, verum redibit negotium ad ipsam absolutionem collativam, quae non modo eum a peccatorum onere liberet, verum etiam regeneret, & praevia concione legali gratiam DEI, meritumque Christi ipsi conferat, sola itaque annunciatio minime gentium utrobique sufficiet, quae sitientem animam non sufficienter satiabit.

POSITIO VIII.

Non infringit sed firmat potius veritatem nostram VI. Consideratio sobria aequi & tuti.

E'z9:

§. I. Coloratur sententia adverfa, quod tribuat suum cuique, DEO quod DEI est, ut principis, homini quod hominis, ut causae organicae nec ulla ratione patrocinari fanaticis aut derogare ministerio Ecclesiastico. Sensum vero collativum gignere organolatram pag. 527. verum quid opus verbis factis contrariis? Nec DEO tribuitur quod suum, nec ministro quod suum, quandoquidem supra opponebatur Deus & homo inops ac nudus, extra organi effectivi conditionem, atque adeo huic partes illae demuntur, quas tamen ipsi Scriptura ipsa haud illibenter assignat, quae tandem injuria in DEVM, ministerii autorem, omnino redundat, qui ordinarie alia ratione noluit nobiscum agere quam per ministros verbi sui, nihilque absolute suscipere, Luc. X, 16. Quis itaque negabit derogari ministerio, & patrocinium institui Fanaticismi, qui vivis & genuinis coloribus sic in ea sententia repraesentatur?

§. II. Roborat igitur & hoc argumentum causam nostram, Tutam enim esse, cum medium teneat, inter Pontificiorum dominatum & Fanaticorum inefficax ministerium; & aequam esse, cum Deum in fastigium causae principalis per mini-

ministerium agentis, ministrum in subordinatum locum organi non tamen inefficacis reponat, sponte ex ante dictis fluit. Organolatram, si nimium ministerii cultum significare debet, a nobis explodi quis tandem non videt?

POSITIO IX.

*Non infringit sed firmat sententiam nostram
VII. Consideratio ac collatio legitima dictorum
Scripturae.*

E^o & :

§. I. Merebatur haec argumenti ratio primo loco adferri. Ita perturbatur res, ubi male agitur. Afferuntur dicta quaedam p. 527. ubi ministris tribuitur *κῆρυξις* praedicationis remissionis peccatorum, ut Luc. XXIV, 47. Act. XIII, 38. Jam supra vero confectum est praeconium hoc Apostolorum, seu caduceatorum, hi enim sunt *κῆρυκες*, non esse nudam praedicationem, & non nisi annunciationem, sed talem, qualem ipsis mandaverat Christus, in oraculis classicis de quibus mox dicendum. Et pudore pene Scriptorem hunc superant Sociiani, qui Apostolos collativam absolutionem habuisse nobiscum asseverant, quam tamen post eorum mortem exspiravisse & ad Christum rediisse somniant: Hic vero nequidem Apostolis talem collationem concedere vult. Ita Nathanis 2. Sam. XII, 13. *annunciationem remissionis applicationem organicam fuisse, praeterea que nihil, scribitur, satis crasse, quasi applicatio organica & nuda declaratio aequipolleant, & organica applicatio non etiam ipsa remissionis collatio esse potuerit aut actu fuerit: tamen si Propheta formula solenni absolutionis: Ego te absolvo, non fuerit usus: quae tamen interea frustra suggillatur.*

§. II. Firmant itaque sententiam nostram omnia dicta Biblica, quae cum non sint unius ordinis, scopi atque con-

contextus, respiciendum est ductu Exegeticae sanioris ad sedem doctrinae & fontem velut, ex quo lux ad omnia reliqua dicta petenda. Quis vero neget eum reperiri Joh. XX, 22, 23, in quo veritas orthodoxa de sensu collativo tam aperte fundatur, ut libere pronunciare queamus, pudorem eum omnem excussisse, aut malitia summa laborare, qui ei non assurrexit. Dicuntur vero ibi Apostoli, omnesque eorum veri successores, quorum munus hic instituitur, non modo annunciare remissionem peccatorum, sed revera *remittere & servare* seu retinere, in qua simplicitate verborum acquiescendum omnino est; additque Salvator dulcissimus originem hujus potestatis, quae est $\lambda\eta\psi\iota\varsigma$ Spiritus S. cum donis ministrantibus, (quibus etiam par erat, ut sanctificantia jungerentur; hic tamen ea non spectanda relatio, non enim est $\lambda\eta\psi\iota\varsigma$ Spiritus S. renovationis, sed vocationis & inaugurationis) quorum ornamentis ita instructi actu peccata dimittere hominesque poenitentes absolvere possent vers. 22. Hoc itaque praemisso loco reliqua facile explananda.

§. III. Obstare sibi hunc locum videt Autor Anti-B. p. 53. hinc eum post carecta postremo ordine collocatumprehendimus his verbis: *Locum Johan. XX, 23. qui collationem aliquam prima specie denotare videatur, nequaquam aliter posse aut debere intelligi, quam in sensu declarativo, adeoque de annunciatione organica ministri.* Iterum confunditur declaratio nuda, cum annunciatione organica, quae si habeantur pro aequipollentibus, falsum est, nisi vis inferatur organi voci, quae hic non admittenda. Sensum vero declarativum quomodo elicit ex clarissima voce *remittendi*? hoc argumento id efficitur: *Uti peccata retinemus, ita etiam remittimus: at retinemus non collative, sed declarative, Ergo eadem etiam ita remittimus.* Nos inverso ordine ad ductam verborum Christi: *Qualis est peccatorum remissio, talis est etiam retin-*

retentio; atqui illa est equidem ministerialis, collativa tamen, & potestativa actualis, alioqui non posset dici remissio, Ergo etiam retentio seu ligatio. Atqui excipitur, non ita peccata remittentur, ut efficiantur in peccatore? Respondemus, hoc non opus esse verbi ac ministerii, ut efficiat peccata, aut reatum in peccatoribus, sed ut reatum in poenitentibus tollat, & in impenitentibus post operam frustra adhibitam relinquat. Quid quaeso hic dubio aut titubatione opus?

§. IV. Excipitur porro: includi omnino sensum collativum ac realem, nimirum quoad peccata cum graviore scandalo adversus ipsam ecclesiam commissa. Bene est, quod Adversarius victus veritatis lumine aliquid concedat. Uti nam Deo tribueret honorem, & expenderet verba Christi, *Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς.* Ubi quaeso ulla limitatio in verbis Christi de absolutione ad peccata quaedam vel reservata, restringenda? Et si de quibusdam remittendis habent potestatem, cur non de omnibus? Respondetur nobis, esse peccata talia in ipsos etiam ministros & Ecclesiam commissa, itaque si peccata, adversus seipsos remittentes commissa, remittant, ea ipsos merito remittere non tantum declarative sed etiam realiter & effectivè! Proh Deum quorsum se confert veritatis contemptus! si illa remissio erat intelligenda, quid amabo opus erat institutione ministerii, cum hic sermo potius ad omnes homines pertineat? quid opus erat promissione ratificationis in coelis? & quid opus peculiari mandato ad apostolos? & talia facere etiam possent extra statum ministerialem constituti aut considerati, imo omnes homines per Christianismi leges tenentur? Ergone ministri & Apostoli suam personam agentes possunt collative absolvere a peccatis, potestate vero divina instructi non possunt? Ergone ἐχθροφιλία privata, cum absolutione ministri tam foede confundenda, & locus ille de ministerio, & consolatione dulcissima exinde fluente, agens tam indecore corrumperendus?

E

§. V.

§. V. Eodem modo in abusum trahitur locus illustrissimus Matth. XVIII, 18. atque de sola fraterna correptione, aut ad summum de censura ecclesiastica explanatur. pag. 534. idque fufius exponitur, ac LIGHTFOOTI explicatio in coculum tollitur p. 612. quam tamen omnia genuina exegefeos fundamenta deftituunt, quomodo enim connectat cum reliquo fermone fignificatio ligandorum i. e. fervandorum, & folvendorum, id eft, omittendorum, oculus analogia fidei armatus conciliare non poteft, fed dolet potius hominum deviorum infelicitatem, qui ftramine pascuntur, ubi cibus vefci poterant; ut fane inhaerendum putemus iudicio B. Quenftedii de Lightfooti opinione interposito, quod cur poft habeatur a difsentiente pag. 537. caufas nullas videmus. Sufficit nobis locum illum Matthaei cap. 18. nec non alterum Matth. XVI, 19. cum Johanneo pro parallelo agnofcendum efle, & repetitio illa rem nobis potius dilucidare quam intricare videtur.

POSITIO X.

Non infringit, fed firmat fententiam noftram VIII. Consideratio accurata Praxeos Apostolicae.

Eⁿ∂:

§. I. Objicitur, *ne minimam quidem mentionem fieri realif collationis remiffionis peccatorum, fed Apostolos honorem foli Chrifto reliquiffe.* Atqui quod potestatis Chrifto ipsis in institutione & inauguratione dedit ufurpandum, quidni illud ufurparent libere atque adhiberent? Contra mandatum ejus & intempeftivae humilitatis fuiffet vitium, fi illud non fuiffent executi, ad quod eos miferat. Cum itaque iis remittendi officium commiferit, quis dubitet illos fuiffe eo ufos?

§. II. Collationis praeterea mentio fit, quotiescunque dicuntur praedicaviffe, baptizaviffe. Imo etiam dicunt Petrus & Johannes, cum aurum, & argentum non habeant, duros fe

quod

quod possideant. Quid quaeso illud erat? dixerit quispiam fuisse sanitatem corporis: non quidem reluctabimur, sed solam fuisse negamus, quandoquidem claudus restitutus laudabat Dominum, ac pertinebat inter regeneratos & conversos: nec dubium est uti regeneratus est per illud verbum Apostoli, ita etiam revera a morbis peccatorum absolutum fuisse. Act. III, 8. Quando Apostolus Johannes scribit, Epist. I. c. II, 12. scribo vobis quod remittuntur vobis peccata: idem sane est, ac si dixerit: remitto vobis peccata vestra! Quod vero eam formam verborum non adhibuerit, quis quaeso Spiritum S. idcirco corripiat, aut dicam ipsi scribere audeat?

§. III. Confunditur vero ritus exomologeticus in ecclesia nostra receptus, (qui praeter rem a turbatoribus vapulat; ritus enim est pius, & sufficit verbo DEI non esse contrarium, tamen si mandatum *πνδν* de omnibus singulisque circumstantiis non extet,) cum absolutione ministri, praevia aliqua, aut cordis, aut oris confessione peccatorum. Hanc sane toties describi certissimi sumus, quotiescunque homines per Apostolos, aut integras familias coetusque, conversos fuisse in Actis legimus: & tamen ipsa vox collationis remissionis ibi non extet, sufficiebat eos hoc modo negotium Apostolicum gessisse, ut ipsos vocaverat & instruxerat Christus. Modus vero ille, ringente orco ipso, fuit *actualis remissio*, NON SALTEM *verbalis annuntiatio*, etiamsi hanc non exclusam velimus, sed potius praesupponamus, cum per ipsam hanc remissio actu ab Apostolis fuerit donata, & hominibus distributa, sic enim loquente Apostolo per ipsius fuerit collata sunt dona Spiritus S. inter quae quis inficietur remissionem peccatorum primo loco esse numerandam? Act. X, 44.

POSITIO XI.

Non infringit, sed firmat potius sententiam Orthodoxam IX. Consensus Librorum Symbolicorum.

Et 9:

§. I. Mirum quod ad horum auctoritatem provocant, qui Ecclesiae nostrae dogmatibus adversantur, quum tamen eos satis contemptos habeant, ac vilipendant. Nostri tamen causa dum faciunt, gratos nos habent; interim cum stupore intuemur, quam foede illos discernant, & contra omnem fidem interpretentur. Provocatur enim in Anti-Barb. p. 528. ad formulam antecedentem consentium: Domine rogo te, ut mihi remissionem annuncies. Hoc esse debet quod volunt. Minime vero hinc aliquid exterebrant, quod ad causam illorum ornandam pertinebit. Cum

E 2

enim

enim pii confessores ab hoc extremo Fanatico perinde, uti ab altero Pontificio serio sibi caverint, & utrumque sint detestati, quis credat eos sibi hic contradicere? Nolunt itaque quasi confitens petat *solum annunciationem remissionis*, sed simul potius *collationem ipsam*, sub ista voce satis emphatica contentam, subintelligunt. Jam vero a dissentientibus ea lis mota est, ut annunciationem declarativam, sine collatione remissionis obtrudere velint, quam confessores pii, perinde ac nos, a se remotam voluerunt.

§. II. Quicquid itaque in LL. symbolicis uspiam legitur de hac re, ne verbulo quidem sententiae heterodoxae patrocinetur. Refutat eos ipsa absolutionis formula dissentientibus adeo odiosa: *Et ego mando Domini nostri Jesu Christi remitto tibi Tua peccata in N. P. F. & SS. Amen.* Ubi prius confitens est interrogandus: *Num meam remissionem, credis esse DEI remissionem?* Affirmanti & credenti dicat minister: *Fiat tibi sicut credis.* Catech. Min. p. 380. Ita F. C. p. 308. Ideo privatam absolutionem retinemus, docentes, *DEI mandatum esse, ut absolutioni fidem habeamus, ac certo statuamus, tam vere, quando verbis absolutionis fidem habemus, DEO reconciliatos nos esse, ac si vocem coelitus delapsam ea de re audivissemus. Quam sententiam etiam Apologia confirmat.* Statuunt ergo a ministro revera conferri remissionem peccatorum per annunciationem & declarationem, neutiquam vero concedunt esse *nudam declarationem*, quod Adversarii quaerunt: ut patet ex sequentibus verbis; *Haec vero consolatio eximia prorsus nobis eriperetur, si non ex vocatione, quae fit per verbum & Sacramenta de voluntate DEI erga nos statuendum esset, quin etiam fundamentum religionis nostrae everteretur, quod credimus Spiritum S. cum verbo praedicato, audito & diligenter considerato, praesentem atque efficacem esse & operari velle.* Collationem vero illam realem praeterea docent Artic. XII. A.C. de Poenitentia, nec non Abus. IV. & Apolog. IV. p. 158. ubi notabile est, quod pii confessores, quando de Absolutione p. 331. agunt, *omnes Enthusiastas, qui jactitant se ante verbum & sine verbo Spiritum habere, & ideo scripturam sive vocale verbum judicant, stectunt & restectunt pro libito, ut faciebat Monetarius.* Quomodo itaque adstipulati fuerint illi errori, quem omni contentione animi averfantur?

POSITIO XII.

Non infringit sed firmat potius sententiam Orthodoxam X. Consensus Orthodoxorum.

§. I. Provocatur ante omnes alios ad CHEMNITIVM *Anti-B p 529.* qui dicit

dicat *absolutionem ministri esse testimonium divinae absolutionis*, in Exam. Conc. Trid. Agnoscimus divi Patris verba, & illa approbamus, vellemusque, ut qui eum mala fide in suam sententiam citant, ejus doctrinis meliori constantia inhaerent. Quomodo enim exinde sequetur, eum habuisse absolutionem ministri pro NUDE AC TANTUM *declarativa* divinae absolutionis, & non simul *collativa*? Exhorrescas vero illam perversionem verborum Beatissimi viri, si audies quae in eadem pagina scripsit, quae est 221. *de Confessione & Absolutione*: Ibi enim definit absolutionem, quod sit ipsa vox Evangelii ANNUNCIANS remissionem peccatorum gratis propter Christum in genere omnibus, quae vox evangelii per privatam absolutionem applicatur singulis, & fide accipienda sit, ut singuli voci illi credant, sibi gratis propter Christum a DEO DONARI, per ministerium APPLICARI & OBSIGNARI remissionem peccatorum; ita pavidae conscientiae ex absolutione consolationem accipiunt, ut non dubitent ad se privatam quoque pertinere, sibi privatim a DEO donari, & applicari beneficia mediatoris. Et ne quis illud τὸ annunciare non inspeclis potestremis verbis donationis, applicationis & obsignationis per ministerium factae, male interpretetur, adjicit sequentia: *Inter Sacramentarios quidam disputant, per absolutionem non remitti peccata, cum homines non possint peccata remittere, id quod solius Dei est, Ideo disputant, in absolutione credentes nihil accipere, sed tantum esse externam declarationem, quid jam ante habeant. Sed DEUS qui solus remittit peccata, non facit hoc sine medio, sed per ministerium verbi & Sacramentorum. Privata vero absolutio annunciat vocem Evangelii, per quam non dubium est, Deum efficacem esse, & peccata remittere illis, qui vocem evangelii in absolutione fide apprehendunt. In absolutione igitur Deus ipse per ministerium evangelii remittit peccata singulis credentibus: atque HOC MODO absolutio ministri, testimonium est divinae absolutionis, unde conscientia testimonium habet, sibi vere a Deo remissa esse peccata. Quid quaesō magis directe adversum est sententiae dissentientium? neque tamen verentur, oborto collo aliquid exinde rapere, ut videatur causae inservire. Quis se facile contineat, ne mitissimo nomine impudentiam dixerit, legem mala fide adducere, & in plane contrarium sensum citare.*

§. II. Testium loco adducuntur porro uterque CALIXTUS, Pater & Filius: non vero de illis laborabimus: eorum eruditionem laudamus: analogiae fidei custodiam malleus majorem habuissent, multis sic turbis caruisset aliquando ecclesia: si sensu eo velint sua verba intelligi, quo explanantur a dissentientibus, in hunc censum minime venire possunt. nemo enim ex Orthodoxis sic docuit unquam. Nam & UR-

BANUS RHEGIUS Theologus sincerus, & qui alios etiam caute loqui ac sentire voluit, illi sententiae nunquam patrocinatus est. Si quando enim hic & alii de annunciatione sensu exclusivo agere videntur, non excludunt collationem, sed Pontificiorum, ultra quam par est, extensam potestatem, ita ut si quando huic diaconicam potestatem opponant, eam nolint sine reali collatione intellectam, sed aut ipsi se ita explicent, aut explicari sic velint. Ita STEGMANNUS in Photinianismo, ubi de hoc argumento contra Socinianos disputat: *Non tantum cobonestandi gratia potestatem istam ministris tributam esse adjicit, sed vere & proprie, sic enim Petrum vere Cornelii domum, sic Paulum discipulos Ephesinos vere Spiritu S. replevisse.* p. 695. Non itaque sui obliti, quod dissentiens p. 531. male ipsis objicit, nostrates nonnunquam absolutionem annunciationem dixerunt, sed ab ea actione, quae auribus sensuque percipitur, rem ipsam denominarunt, nequam vero talem annunciationem voluerunt concedere, quae saltem sit declarativa, & absque actuali collatione. Atque sic magnam nubem testium sincerorum adduci in nostram causam posse, quilibet nullo negotio assequitur, tum vivorum tum mortuorum, si opus sit; permittemus interea dissentientibus, si de sua sententia bonorum Virorum, & rei satis intelligentium, assensum producere queant. Nobis vero etiam si testimonia illa nostratum, auro contra cara sint: multo jucundius tamen est adhaerere instituto Christi, atque exinde omne causae pondus derivare.

POSITIO XIII.

Non infringit, sed roborat potius sententiam Orthodoxam nostram XI. Erroris Pontificii affinitas objecta.

Ex^o:

§. I. Errorem Pontificium in sententia de collatione latere, falsissime aliis persuadere cupit Antib. p. 531. additque: *Quemcunque enim colorem barbarismo huic inducant Pseudorthodoxi, res tamen ipsa, etsi cum aliqua phraseologiae diversitate, redit ad errorem Pontificium, saltem in ejus affinitatem.* Satis crassa barbaries est, barbarismis accensere doctrinam Evangelicam, cui nemo, nisi heterodoxus hucdum contradixit! Velim sane vel hujus audaciae flagitare veniam, qui talia scribit, & sinceros Viros Pseudorthodoxorum nomine profcindit. Quid Pontificii doceant, supra ex Concilio Tridentino expositum est, & quam nullum plane commercium sit medii cum alterutro extremo, hinc facile potest liquere.

§. II.

§. II. Caeterum cum Pontificiis ne quidem colludit judicialis potestas, quam recte intellectam nonnulli nostratium ministro ecclesiae concedunt, quatenus nimirum notat *facultatem examinandi constentem, ejusque actiones ad regulam decalogi; judicium vero designat sententiam non arbitrariam, sed rationabilem, & ad normam divinitus praescriptam, restrictam*. Multum enim a Pontificiorum judicio & potestate judicandi discrepat; & isto sensu B. HULSEMANNUS ipse statuit, omnino necessariam esse in ministro absolvente *potestatem cognoscendi, judicandi & absolvendi*, nec non *clavem discretionis*, quae sine cognitione & judicio esse nequit. Praelect. in F. C. p. 529. Tale etiam judicium, talem cognitionem ac potestatem, subordinatam potestati Christi committentis, largitur CHEMNITIUS l.c. Has vero nostratium sententias tantum a Pontificia distare, quantum coelum a terra, coecus sit qui non intelligere velit, ut his immorari opus non sit.

§. III. Hoc vero certum est nobis atque exploratum, sententiam adversam Reformatis, Socinianis, Arminianis & Fanaticis omnibus esse communem; Nec diffiteri posse Autorem Antib. p. 541. videmus, ubi haec leguntur: *Quod si quis adhuc objicit, hanc sententiam alias referri inter dogmata heterodoxorum, noverit, se principium, quod dicimus, petere, nec distinguere inter dogmata alicujus ecclesiae characteristica, & inter dogmata cum aliis communia, seu orthodoxa*. Admittamus tantisper distinctionem, non tamen bene accommodatam videmus; petitur enim principium, dum hoc dogma orthodoxum, & cum ecclesiae nostrae doctrinis conforme proclamatur, quod a tota ecclesia orthodoxa fuit rejectum, tanquam ab institutione ministerii plane ablutens, & in ipsum Christum instituentem prorsus injurium. Ad characteristica itaque dogmata pertinet, quorum characterem, si cui visum sit adsciscere, jam se a corpore sincero aut separavit, aut separaturus est.

POSITIO XIV.

Tandem non infringit, sed roborat hanc orthodoxam sententiam nostram XII. idiotisimus sermonis Sacri.

Enſ:

§. I. Idiotismus in eo consistere dicitur, quod verba, quae realiter aliquid efficere aut fieri Grammaticae significant, intelligenda sint de rei indicatione, seu annuntiatione & declaratione. Verum exempla allata id non evincunt, quod de sola indicatione & declaratione talia loca

loca sint explananda, sed quaedam simul collationem realem innunt: qualia sunt Rom. IV, 15. VII, 11. 2. Cor. III, 6. De quibus falsum est, quod annunciationem tantum indicent, cum facile ostendi possit realem simul notionem habere voces *decipiendi, operandi, occidendi ac operandi* & alia plura, ita ut non negare velimus, si vox remittendi huc referatur, habere eam significationem *annunciandi*; sed hoc inficiamur, quod *TANTUM declarationem* denotet, per illam enim annunciationem & declarationem ipsam remissionem ac veniam conferri, fatis est confectum.

§. II. Itaque potius hi Canones erunt notandi. I. quod quotiescunque in verbo Dei aliquid dicatur, peccatoribus annunciari, hoc de reali simul rei annunciatae collatione sit intelligendum, quod ipsa evangelii vox fatis innuere potest, quod uti concio de Christo est, ita etiam *δὲναυις* est divina salvificandi Rom. I, 16. Ita Christum praedicare, nihil aliud erit quam credentibus ejus meritum applicare I. Cor. I, 18. II. quod quoniam illa annuntiatio realis aliter secundum ordinationem fieri nec queat, nec debeat, quam per ministrum verbi: intelligendum etiam sit minister Ecclesiae, quando dicitur annunciare beneficia evangelica, simul ea credentibus conferre, & obsignare; Quorsum pertinent omnia dicta, in quibus dicuntur annunciare vitam, gratiam Dei, & alia ejusmodi. III. quod loquendi rationes Spiritus S. circa actiones Gratiae ejus applicatrices non *declarative, sed realiter effective & collative* sint interpretandae, ut *aperire oculos, erudire, regenerare, convertere, salvare*, nec excludi debere remissionem peccatorum. Frustra enim excipitur, *hujus aliam esse rationem* (Antib. p. 537.) *quasi minister quidem fidem organice efficiat, non tamen fidei effectum, seu remissionem peccatorum*: siquidem causa causae etiam causa causati haberi debet, si causae nimirum debite sibi subordinentur, uti quidem hic evenit, ubi minister diximus causam conversionis physicam, quidni etiam remissionis peccatorum inde consequentis? Ministri vox enim potestatem a Deo concessam non imminuit, sed potius amplificat. Supererant & alia, quae tum ad veram causam defendendam, tum profligandam falsam, addi poterant, aut etiam debebant, alii temporari reservanda. Haec interea sufficere possunt, quo amore veritatis in gloriam Numinis scripsimus, oculisque recte judicantium exponimus. Deus vero coetus sui curam porro gerat, eumque inter omnes tentationes invictum praestet. Benignus est enim invocantibus eum, invocantibus eum serio: Fidelis est & bonus, qui, quod ab ipso precamur, abundantissime

FACIET!

94 A 7368

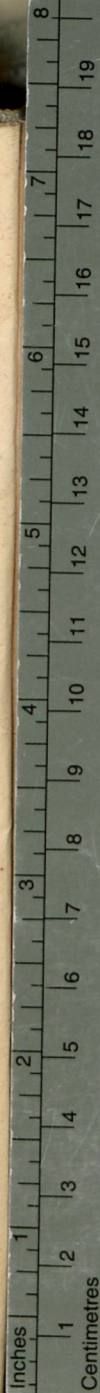
ULB Halle
002 928 582

3

10 17

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

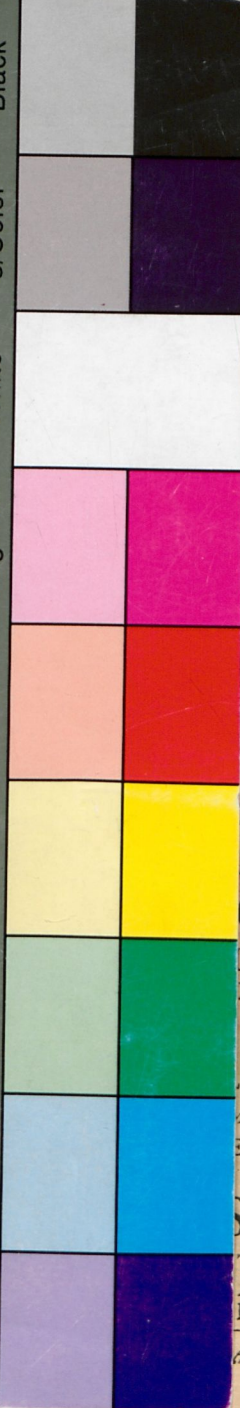
Red

Magenta

White

3/Color

Black

Q. D. B. V. 11
 THEOLOGICA INAUGURALIS,
 DE
TURA
LUTIONIS
NGELICAE
 A TEMPORUM CAUSA
 NSTITUTA,
 QUAM
 EMIAE MAGNIFICENTISSIMO,
 MO PRINCIPE AC DOMINO,
RICO AVGVSTO,
 GIO ET ELECT. HEREDE,
PRAESIDE
O CHLADENIO,
 DEMQUE P. P. NEC NON ALUMN.
 LECT. EPHORO,
LICENTIA
 OGIA HONORES CONSEQUENDI
 ART. A. O. R. M DCC XII.
 ET POST MERIDIEM STATIS
 DEFENDET
STIANUS BUCKIUS,
 TORGENSIS SYMMYSTA, NUNC EJUSD.
 ARIUS AC SUPERINTENDENS
 DESIGNATUS.
 AE, LITERIS GERDESIANIS.

